

1.3.2021

VN/5229/2021

RAJOITUSTOIMENPITEET VIRUSMUUNNOKSEN JA EPIDEMIAN LEVIÄMISEN ESTÄMISEKSI – TASON KAKSI KÄYTTÖÖNOTTO

Tästä

Valtioneuvoston periaatepäätöksen 26.1.2021 puoltamana sosiaali- ja terveysministeriö on tehnyt tyhriin strategian toteuttamisesta annettuun toimintasuunnitelmaan täydennyksen. Tässä toimintasuunnitelman täydennyksessä kuvattujen toimenpidekokonaisuuksien tavoitteena on torjua epidemian kasvun uusia aaltoja kiihtymisen ja herkemmin tarttuvan virusmuunnosten leviäminen ja siten saada lisäkaikurokotusten ja vuodenaikavaihtelun yhteisvaikutukselle epidemian hillitsemisessä. Toimenpiteitä käytetään niihin soveltuvan lainsäädännön mukaisesti kussakin suunnitelmassa esitetyssä tilanteessa.

Toimenpidekokonaisuudet on ryhmitelty kolmeen tasoon:

1. nykyisen rajoitus-tason ylläpitäminen ja kaikkien leviämisvaiheen toimenpiteiden toteuttaminen leviämisvaiheessa olevilla alueilla,
2. leviämisvaiheen toimenpiteiden määrällä ja laajamittaisen käyttöönoton ohjaus, ja
3. poikkeusolojen ja liikkumisrajoitusten käyttöönotto.

Toistaiseksi Covid-19 epidemian torjunnassa on toteutettu tason kaksi toimenpiteitä.

Valtioneuvosto on 25.2.2021 tehnyt THL:n lausuntoon perustuen periaatepäätöksen ([linkki](#)), jonka mukaan perusteet toimenpidetasolle kaksi (Taso 2) kertymiseen ovat olemassa.

Toimenpidetasossa kaksi (Taso 2) epidemian nopean kiihtymisen tai muuntuneen viruksen leviämisen uhan perusteella STM voi THL:n lausuntoon perustuen ohjata kaikkia alueita ottamaan käyttöön leviämisvaiheen suositukset ja toimenpiteet kunkin alueen epidemiologisista tunnusluvuista riippumatta. Lisätoimenpiteiden mukaisia suosituksia voidaan soveltaa joko valtakunnallisesti tai erikseen määritellyillä alueilla.

Toimenpidetason kaksi (Taso 2) mukaisilla toimenpiteillä pyritään estämään nopeasti ja voimakkaasti virusmuunnoksen leviäminen väestössä koko valtakunnan alueelle. Olemassa olevan tutkimus- ja kokemustiedon perusteella virusmuunnos leviää erittäin nopeasti ja osin ennakoimattomasti erilaisten sosiaalisten kontaktien kautta. Erityisesti ihmisten välisessä

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sosiaali- ja terveysministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 33
00023 Valtioneuvosto

Meritullinkatu 8
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

02951 63415
+358 2951 63415

kirjaamo@stm.fi
stm.fi

toiminnassa ja vuorovaikutuksessa, jossa luodaan mahdollisuuksia pizaratartunnalle, tartunnan riski on korostunut. Toimenpidetkokonaisuudet pyrkivät ennakkollisesti minimoimaan mahdollisuuksia näiden kontaktien syntymiselle niin laajasti kuin nykyinen lainsäädäntö sekä käytettävissä oleva tieto mahdollistavat.

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa tällä kirjeellä kaikki THL:n sekä ministeriön arvion mukaiset leviämävaiheen kriteerit täyttävät tai niihin toimenpidetarpeiltaan muista syistä rinnastettavat alueet ottamaan käyttöön hybridistrategian toimintasuunnitelman sekä sen täydennyksen mukaiset leviämävaiheen toimet (ml. tartuntatautilain uudet valtuudet) ja lisätoimet. Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväalaan kuuluvien valtuuksien osalta ohjauksesta vastaa Liikenne- ja viestintäministeriö. Edellä mainittuja toimia suositellaan lisäksi otettavaksi käyttöön kaikilla kiihtymisvaiheen alueilla.

Tason kaksi käyttöönoton alueet

Alueita, joiden tason 2 toimenpiteet tulevat kyseeseen, ovat ministeriön arvion 24.2.2021 mukaan:

Leviämävaiheen kriteerit täyttävät tai niihin toimenpidetarpeiltaan muista syistä rinnastettavat alueet (7):

- Helsinki ja Uusimaa
- Varsinais-Suomi
- Satakunta
- Keski-Häme
- Vaasa
- Ahvenanmaa
- Lappi (eriyttämisalueet)

Kiihtymisvaiheen alueet (9):

- Etelä-Karjala
- Kymenlaakso
- Päijät-Häme
- Pirkanmaa
- Keski-Suomi
- Etelä-Pohjanmaa
- Itä-Savo
- Pohjois-Pohjanmaa
- Länsi-Pohja

Ministeriön ohjaustoimet leviämävaiheen alueille sekä niihin rinnastettaville alueille

Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänä on tartuntatautien torjunnan yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta. Ministeriö vastaa valtakunnallisesta terveydenhuollon häiriötilanteisiin tai niiden uhkaan varautumisesta ja näiden tilanteiden johtamisesta.

Tartuntatautilain nojalla viranomaisten, mukaan lukien ministeriön, on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo välttämättömäksi edellä mainitun tehtävänsä mukaisesti **ohjata**, että edellä leviämisvaiheessa oleviksi arvioiduilla ja rinnastettavilla alueilla on sen näkemyksen mukaan välttämätöntä ottaa **välittömästi** käyttöön seuraavat leviämisvaiheessa toteutettavaksi suositellut toimenpiteet siten, kuin ministeriön 25.2.2021 päivitetyn hybridistrategian toimintasuunnitelman osassa 3 sekä liitteessä 3 ([linkki](#)) todetaan:

Suositus laajasta etätyöstä sekä kasvomaskien käytöstä väestölle ja työnantajille (vastuu: STM, VM, THL, kunnat)

Suositukset väestölle sekä toimintakäytännöt riskiryhmien tehostetuksi suojaamiseksi (vastuu: kunnat)

Omaehtoiset päätökset korkeakoulujen ja toisen asteen laajasta etäopetuksesta (vastuu: koulutuksen järjestäjä, oppilaitoksen ylläpitäjä tai korkeakoulu)

Suositukset sekä omaehtoiset päätökset korkean tartuntariskin julkisten tilojen käytön keskeyttämiseksi (vastuu: kunnat)

Päätökset (TTL 58 d §) asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen käyttöedellytysten asettamisesta säännöksessä tarkoitettujen edellytysten täytyessä (vastuu: aluehallintovirasto / kunta alueellaan)

Suositukset väestölle ja toiminnanharjoittajille aikuisten ryhmäharrastustoiminnan ja siihen osallistumisen keskeyttämiseksi (vastuu: kunnat)

Päätökset (TTL 58 g §) korkean tartuntariskin tilojen väliaikaisesta sulkemisesta säännöksessä tarkoitettujen edellytysten täytyessä ja ryhmäharrastustoiminnan osalta koskien aikuisväestöä (vastuu: aluehallintovirasto / kunta alueellaan)

Päätökset (TTL 58 f §) mahdollisesta matkustajien määrän väliaikaisesta rajoittamisesta henkilöliikenteessä (vastuu: liikenne- ja viestintävirasto)

Lisäksi ministeriö katsoo välttämättömäksi **ohjata**, että näillä alueilla tulee sen näkemyksen mukaan **välittömästi** ottaa käyttöön seuraavat tason kaksi lisätoimenpiteet, siten kuin toimintasuunnitelman täydennyksessä 26.1.2021 ja ministeriön 25.2.2021 päivitetyn hybridistrategian toimintasuunnitelman osassa 3 sekä liitteessä 4 ([linkki](#)) todetaan:

i. Päätökset (TTL 58 §) yli kuuden (6) henkilön yleisötilaisuuksien kieltämisestä (vastuu: aluehallintovirasto / kunta alueellaan)

ii. Suositukset väestölle yli kuuden (6) henkilön yksityistilaisuuksien välttämiseksi (vastuu: kunnat)

iii. Ohjeet karanteenin ja eristyksen toteutumisen seurannan tehostamiseksi (vastuu: kunnat ja sairaanhoitopiirit).

Edelleen ministeriö katsoo välttämättömäksi **ohjata**, että näillä alueilla tulee **8.3.2021 lukien** ottaa käyttöön seuraavat tason kaksi lisätoimenpiteet, siten kuin toimintasuunnitelman täydennyksessä 26.1.2021 ja ministeriön 25.2.2021 päivitetyn hybridistrategian toimintasuunnitelman osassa 3 sekä liitteessä 4 ([linkki](#)) todetaan:

- iv. Suositukset väestölle ja toiminnanharjoittajille vuonna 2007 syntyneiden ja sitä vanhempien lasten ryhmäharrastustoiminnan ja siihen osallistumisen keskeyttämiseksi, ellei siinä voida noudattaa annettuja turvallisen harrastamisen periaatteita (vastuu: kunnat)
- v. Päätökset (TTL 58 g §) vuonna 2007 syntyneiden ja sitä vanhempien lasten ryhmäharrastustoiminnan korkean tartuntariskin tilojen väliaikaisesta sulkemisesta säännöksessä tarkoitettujen edellytysten täytyessä, ellei niissä voida noudattaa annettuja turvallisen harrastamisen periaatteita (vastuu: aluehallintovirasto / kunta alueellaan)
- vi. **Viimesijaisena:** Päätökset (TTL 58 § ja POL 20 a §) peruskoulun luokkien 7–9 tilapäiseen etäopetukseen siirtymisestä (vastuu: oppilaitostilojen käytön osalta aluehallintovirasto/kunta alueellaan, poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymisen osalta opetuksen järjestäjä, jos poikkeuksellisille opetusjärjestelyille säädetyt edellytykset täyttyvät)

Ministeriön ohjaus ei ole oikeudellisesti sitovaa. Ministeriö kehottaa huomioimaan, että laissa erikseen säädettyjä soveltamisedellytyksiä tulee aina noudattaa.

Suosituks

et ja päätökset eivät koske ammattiruuhailua, jolla tarkoitetaan sarjalisenssisopimukseen tai olympiakomitean urheilijasopimukseen perustuvaa urheilutoimintaa sekä A-maajoukkue-toimintaa silloin, kun sitä harjoitetaan ilman yleisön läsnäoloa. Käytännössä tämä tarkoittaisi ammattiruuhailun rajaamista huippuruuhailuun kattaen palloilulajeissa kaksi ylintä sarjatasoa, aikuisten A-maajoukkue-toiminnan sekä kansallisen lajiliiton valintajärjestelmän kautta kansainvälisiin arvokilpailuihin valmistautuvat urheilijat.

Ministeriön ohjaustoimet kiihtymisvaiheen alueille

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo perustelluksi **suositella**, että edellä kiihtymisvaiheessa oleviksi arvioiduilla alueilla otetaan valtakunnallisen epidemian torjunnan tehostamiseksi sekä epidemian leviämisen estämiseksi **välittömästi** käyttöön edellä leviämisvaiheessa toteutettavaksi suositellut toimenpiteet siten, kuin ministeriön 25.2.2021 päivitetyn hybridistrategian toimintasuunnitelman osassa 3 sekä liitteessä 3 ([linkki](#)) todetaan. Lisäksi ministeriö suosittelee kiihtymisvaiheen alueita ottamaan samalla käyttöön tason kaksi lisätoimenpiteet i. – iii.

Ministeriö suosittelee kiihtymisvaiheen alueita ottamaan **8.3.2021 lukien** käyttöön tason kaksi lisätoimenpiteet iv - vi.

Ministeriön suositus ei ole oikeudellisesti sitova. Ministeriö kehottaa huomioimaan, että laissa erikseen säädettyjä soveltamisedellytyksiä tulee aina noudattaa.

Toimenpidekokonaisuuksien kesto ja seuranta

Sosiaali- ja terveysministeriö kehottaa vahvistamaan edellä todetut toimenpiteet **28.3.2021** saakka.

Sosiaali- ja terveysministeriö voi jatkossa tilannekuva- ja mallinnusryhmässä tehdyn arvion perusteella tehdä päätöksen uuden alueen ohjaamisesta tasolle kaksi ja lisätoimenpiteiden käyttöönottoon. Vastaavasti tehdään arvio myös tason kaksi lisätoimenpiteiden jatkamisen tarpeesta.

Kunkin toimivaltaisen viranomaisen on tarkasti seurattava päätöstensä vaikutuksia ja lakisääteisten soveltamisedellytysten täyttymistä. Lähtökohtana voidaan pitää, että sekä nykyisten että uusien rajoitustoimien vaikutusten yhdenmukainen arviointi edellyttää toimenpiteistä riippuen vähintään kahden tai kolmen viikon seuranta-aikaa.

Kullakin käytettävät toimet valitaan kokonaisharkinnan perusteella siten, että epidemian hillintä ja saavutettava hyöty on mahdollisimman suuri suhteessa toimenpiteen aiheuttamiin sosiaalisiin ja taloudellisiin haittavaikutuksiin. Tämän seurannan ja kokonaisarvioinnin perusteella rajoitustoimia voidaan purkaa, pitää ennallaan tai palauttaa takaisin voimaan.

Toimenpidekokonaisuuden purkamisen sisältö tulee siten perustaa monipuoliseen ja laajaan seurantiin purkamisen vaikutuksista sekä sen pohjalta huolellisesti suunniteltuun korvaavaan toimenpidekokonaisuuteen tai perusteltuun arvioon välittömän leviämisen uhan väijymisestä, jotta voidaan uudessa tilanteessa turvata epidemian leviämisen hillintä. Sosiaali- ja terveysministeriön palvelujärjestelmän toimintakyky varmistetaan käytettävissä olevin keinoin kaikissa ohjeissa. Yksittäisten rajoitustoimien purkamista voidaan tukea mm. suosituksilla ja koordinoituilla rajoituksilla, joilla estetään epidemian yltyminen rajoituksia purettaessa.

Seurannassa noudatettavia periaatteita on esitelty tarkemmin toimintasuunnitelman täydennyksessä 26.1.2021.

Perusteet ministeriön ohjaustoimille sekä toimenpidekokonaisuuden käyttöönotolle

Epidemiologinen tilanne ja virusmuunnoksen leviäminen

COVID-19-epidemian hybridistrategian seurannan tilannearvio raportti 24.2.2021 on liitteenä 1.

Suomessa on todettu 24.2.2021 mennessä yhteensä 55 122 koronavirus-tapausta. Muuntuneen koronaviruksen aiheuttamia tapauksia on ilmoitettu THL:n tartuntatauti-rekisteriin yhteensä 690. Näistä 660 on ollut Britannian virusmuunnosta B.1.1.7, 29 Etelä-Afrikan virusmuunnosta B.1.351 ja yksi Brasilian virusmuunnosta P.1. Kaikista virusmuunnostapauksista 529 on todettu Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä.

Virusmuunnos todetaan viruksen perimän selvittämiseksi tehtävällä sekvensointitutkimuksella. Tutkimustuloksen saanti vie tyypillisesti 1-2 viikkoa aikaa. Nyt raportoidut muuntuneen viruksen aiheuttamat tapausmäärät eivät anna ajankohtaista tilannekuvaa muunnosten leviämisestä väestössä. Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri on raportoinut, että seulontatestinä käytetyissä PCR -tutkimuksissa mahdollisten virusmuunnoksen aiheuttamien tapauksien osuus kaikista koronavirustartunnoista on noussut nopeasti ja saavuttanut viikolla 6 jo 46% kaikista koronavirustapauksista. Seulontatestinä käytetyn testin osuvuus vaihtelee, mutta voi Suomessa olla 50-90% todellisten virusmuunnosten määrästä.

Tulosten perusteella on todennäköistä, että virusmuunnos aiheuttaa jo huomattavan määrän uusista koronavirustapauksista HUS –alueella ja todennäköisesti selittää osaltaan epidemian alueellista kiihtymistä viimeisten viikkojen aikana. THL:n seurantatietojen perusteella muualla Suomessa virusmuunnosta koskevat löydökset ovat edelleen liittyneet etupäässä matkustamiseen sekä yksittäisiin tartuntaketjuihin ja –ryppäisiin. Virusmuunnosten mahdollista valtakunnallista väestöleviämistä seurataan sekvensoimalla eri puolilta maata satunnaisesti poimittuja positiivisia koronanäytteitä lähiviikkojen aikana.

Suomessa on annettu 24.2.2021 mennessä noin 377 000 koronarokoteannosta ja vähintään yksi annos 302 000 henkilölle (6,4 % yli 18 väestöstä). Sosiaali- ja terveydenhuollon koronapotilaita hoitava henkilöstö sekä hoivakotien asukkaat ja henkilöstö on varsin laajasti rokotettu. 80-89 -vuotiasta rokotteen on saanut yli kolmasosa ja tätä iäkkäämmistä yli puolet. Ikääntyneiden ja lääketieteellisten riskiryhmien rokotukset jatkuvat tämän hetken arvion mukaan vähintään toukokuulle 2021 asti.

Rokotuksilla on todennäköisesti ollut jo vaikutusta tautiin menehtyneiden määrään. Rokotus kattavuus ei vaikuta lähiviikkojen kuluessa merkittävästi epidemian leviämiseen, sillä valtaosa tautitapauksista todetaan nuorilla ja työikäisillä, jotka eivät ole rokotusten kohderyhmän kesää 2021. Sairaalahoitoon tarvittavien ikääntyneiden ja riskiryhmien kattavilla rokotuksilla vähentyy merkittävästi jo kevään 2021 aikana.

Covid-19 epidemia on helmikuun 2021 alkupuolelta alkaen kiihtynyt voimakkaasti erityisesti Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä. Sekä taudin ilmaantuvuus erityisesti nuorilla ja työikäisillä aikuisilla sekä sairaalahoitoon kuormitus ovat kohonneet edeltäviä viikkoja korkeammalle tasolle. Sairaanhoitopiiriltä saatujen tietojen mukaan muuntuneen koronaviruksen aiheuttamat tartunnat ovat selvästi lisääntyneet ja tämä voi selvästi kiihdyttää epidemian kiihtymistä sekä johtaa sairaala- ja tehohoidon merkittävään kuormittumiseen.

Muiden sairaanhoitopiirien alueella epidemiatilanne jatkuu vaihtelevana. Koronavirusta esiintyy väestössä koko maan alueella THL:n valtuutetun tautirekisterin ja jätevesiseurannan perusteella. Alueelliset ilmaantuvuuserot ovat kuitenkin huomattavia ja tautitilanteen muutokset hyvinkin nopeita ja laaja-alaisia. Vaikka epidemian hillinnässä on monella paikkakunnalla onnistuttu hyvin ja epidemiatilanne saattaa alueellisesti vaikuttaa tapausmäärinä ilmaantuvuuden suhteen tällä hetkellä vakaalta, tilanteen äkillinen heikentyminen koko maassa on mahdollista. Usean sairaanhoitopiirin alueella on raportoitu joukkoaltistumisia, joista on edennyt tartuntaketjuja. Osa uusista tartuntaketjuista olisi mahdollisesti voitu estää suosittelun ja rajoitusten huolellisella noudattamisella. Myöhäinen testiin hakeutuminen on joissain tapauksissa johtanut laajojen tartuntaketjujen syntymiseen ja vaikuttanut sairaalahoitoon taasen kasvun.

Kuten todettu, erityisesti Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin alueella koronavirusepidemiatilanne on huonontunut viime viikkoina. Tautitapausten ilmaantuvuus on kasvanut myös yhdeksällä muulla alueella verrattuna edelliseen 14 päivään. Ilmaantuvuus sen sijaan laski tai pysyi samana 11 sairaanhoitopiirin alueella. Sairaalahoitossa olevien Covid-19 potilaiden määrissä on päiväkohtaista vaihtelua, mutta valtakunnallisesti sairaalahoitoon kuormitus on viimeisen viikon aikana ollut kasvussa. Myös tehohoidon tarve on kasvanut viimeisen parin viikon aikana, mutta tehohoidon kapasiteetti ei valtakunnallisesti ole ollut uhattuna. Sairaalahoitoon tarpeen ja siten vakavien tautimuotojen kehitystä on syytä seurata tiiviisti. Nopeat muutokset ovat mahdollisia ja riskiä niihin on tehokkaasti torjuttava.

Toimenpiteiden tavoitteet ja tarkoitus

Virusmuunnos voi yleistyessään aiheuttaa selvästi aiempaa nopeammin leviävän epidemian ja lisääntyneen tapausmäärän johdosta vakavasti vaarantaa terveydenhuoltojärjestelmän kantokyvyn. Käyttöön otettavien toimenpidekokonaisuuksien tavoitteena on torjua epidemian kasvun uudelleen kiihtyminen ja herkemmin tarttuvan virusmuunnosten leviäminen ja siten saada lisää aikaa rokotusten ja vuodenaikavaihtelun yhteisvaikutukselle epidemian hillitsemisessä. Tavoitteena on toisin sanoen valtakunnallisen leviämisvaiheen uhkan torjuminen. Tason kaksi toimenpidekokonaisuudella tavoitellaan nopeaa ja voimakasta kontaktien vähenemistä määräjaksiksi koko maan tasolla.

Jokaisella on oikeus elämään ja julkisen vallan on edistettävä väestön terveyttä (perustuslaki 7.1 § ja 19.3 §). Jokaisella on myös oikeus välttämättömään huolenpitoon sekä riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin (perustuslaki 19.1 §). Myös Suomea sitovat kansainväliset ihmisoikeusvelvoitteet, erityisesti ihmisten oikeus elämään (Euroopan ihmisoikeussopimuksen 2 artikla) perustavat julkiselle vallalle toiminta- ja suojaamisvelvoitteen. Kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa on turvattu myös oikeus terveyteen (esimerkiksi sosiaalisista, sieluntyksellisistä ja taloudellisista oikeuksista tehdyn yleissopimuksen 12 artikla ja uudistetun Euroopan sosiaalioikeuden peruskirjan 11 artikla). Julkisen vallan on turvattava muun muassa näiden perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen (perustuslaki 22 §). Julkisen vallan on siten turvattava ihmisten ja terveyden suojaaminen kaikin käytettävissä olevin tehokkain ja oikeasuhtainen keinoin ja perustettava päätöksenteko parhaaseen saatavilla olevaan tietoon.

Näin ollen kaikkien toimenpiteiden arvioinnissa on otettava yhdenmukaisesti huomioon edellä todettu julkisen vallan velvollisuus estää epidemian leviämistä ja turvata terveydenhuollon toimintakapasiteetti. Tämän suoksen päätösharkinnassa on ennakoitava toimenpidekokonaisuuden merkittävien vaikutuksia tilanteen kehittyessä. Epidemian leviämisen ja sen estämisen sekä siinä tarvittavien toimenpiteiden vaikuttavuuden sekä kokonaisuhyötyjen ja kustannusten seurannan perusteella viranomaisilla on velvollisuus ryhtyä perusoikeuksien turvaamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin. Terveydenhuollon toimintakapasiteetin turvaaminen ja toimenpiteet epidemian leviämisen estämiseksi ja hillitsemiseksi ovat perusoikeusjärjestelmän näkökulmasta erittäin painavia tavoitteita, joiden turvaamiseksi täytyy myös tehdä riittävästi toimia ja ennustetusta poikkeavan kehityksen tilanteessa turvata riittävästi tarvittaviin toimiin.

Kulloinkin käytettävät toimet valitaan kokonaisuuden perusteella siten, että epidemian hallinnassa saavutettava hyöty on mahdollisimman suuri suhteessa toimenpiteen aiheuttamiin sosiaalisiin ja taloudellisiin haittavaikutuksiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän toimintakyky varmistetaan käytettävissä olevin keinoin kaikissa tilanteissa.

Toimenpiteiden vaikutuksista

THL arvio lausunnossaan 23.2.2021, että tason kaksi mukaisten toimenpiteiden käynnistäminen on välttämätöntä erityisesti Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirissä. Myös muissa leviämisvaiheen sairaanhoitopiireissä (Kanta-Hämeen, Satakunnan, Vaasan ja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirit sekä Ahvenanmaan maakunta) on perusteltua ottaa käyttöön tason kaksi toimenpiteet, kuitenkin huomioiden erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvien toimenpiteiden viimesijaisuus suhteessa muihin toimenpiteisiin. Lapin sairaanhoitopiirin tilanne vaatii erityistä seurantaa ja siirtyminen tasolle kaksi voi olla perusteltua koska lomamatkailu voi nopeasti lisätä tartuntatapausten määrää. THL seuraa jatkuvasti eri sairaanhoitopiirien epidemiologista tilannetta ja arvioi muuntuneen viruskannan leviämistä väestössä viikoittain julkaistavassa hybridistrategian seurantaraportissa.

Tason kaksi toimenpiteillä pyritään estämään erityisesti virusmuunnoksen leviämisen aiheuttamaa epidemian kiihtymistä. THL katsoo, että tartuntatautilain 22.2.2021 voimaan tulleiden uusien säädösten mukaisten toimenpiteiden lisäksi epidemian torjunta vaatii erityisesti kaikkein korkeimman ilmaantuvuuden väestöryhmien sosiaalisia kontakteja vähentäviä lisätoimenpiteitä, kuten ravitsemisliikkeiden aukiolon edelleen rajoittamista koko maassa. Myös työyhteisöissä, joissa on suurta työvoiman vaihtuvuutta, kausityötä tai majoitutaan yhteismajoituksissa, tulisi ottaa käyttöön kattava terveystarkastuskäytäntö, jolla pienennetään riskiä työyhteisössä tai sen ulkopuolelle leviävään koronavirusepidemiaan.

Toimenpidekokonaisuuksien sisällössä on siis kyse laajimmasta mahdollisesta nykyiseen lainsäädäntöön perustuvasta tavasta nopeasti ja voimakkaasti pyrkiä pysäyttämään virusmuunnoksen leviäminen väestössä koko valtakunnan alueelle. Paras käytettävissä oleva tutkimustieto ja kokemukset pääkaupunkiseudulla osoittavat, että virusmuunnos leviää erittäin nopeasti ja osin ennakoimattomasti erilaisten sosiaalisten kontaktien kautta.

Toimenpidekokonaisuudet pyrkivät ennakkollisesti minimoimaan mahdollisuuksia näiden kontaktien syntymiselle niin laajasti kuin nykyinen lainsäädäntö sekä käytettävissä oleva tieto mahdollistavat. Yksittäisen alueen epidemiatilanne ei tyhjentävästi määritä tämän valtakunnallisen erityistilanteen asettamia vaatimuksia, vaan tavoite on nimenomaisesti estää tilanteen eskaloituminen valtakunnassa laajemmin.

Erityisesti ihmisten välisessä toiminnassa ja vuorovaikutuksessa, jossa luodaan mahdollisuuksia pisaratartunnalle, tartunnan riski on korostunut. Kysymys on ennen kaikkea tosiasiallisista mahdollisuuksista leikkavaa torjuntaa pisaratartunnan mahdollistavien tilanteiden syntyä. Toimenpidekokonaisuudessa tarkoitettujen toiminnan muodot ja niissä käytettävät tilat ovat tyypillisesti sellaisia, joissa uhkointi- ja tai muita tartunnan mahdollistavia kontakteja syntyy tai niitä on tilojen käyttöön liittyvien ratenteellisin sekä toiminnallisin ratkaisuin hankala kokonaisuudessaan välttää. Ihmisten sosiaalinen liikkuvuus on joka tapauksessa verrattain laajaa ja osin ennakoimatonta, jolle jäljitteletietojen kannalta korostuneista tartuntalähteistä mahdollisesti saatu tartunta voi leviää ja leviää niitä erilaisimmista sosiaalisen vuorovaikutuksen tilanteissa. Näin ollen tartuntojen torjuntaa on kohdennettava ja voitava kohdentaa sellaisiin toimintoihin ja tiloihin, jotka tämän vuorovaikutuksen ja siihen liittyvän pisaratartunnan mahdollisuuden luovat. Näillä toimenpiteillä viruksen leviämisen mahdollisuudet pyritään minimoimaan.

Epidemian rajoitustoimilla on hyötyjen ohella haitallisia sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja taloudellisia vaikutuksia, joita voi olla vaikea erottaa epidemian itsensä vaikutuksista. Haitallisia vaikutuksia on pyritty lieventämään hallituksen päättämällä useilla toimenpiteillä, joilla on autettu ihmisiä, yhteisöjä ja yrityksiä koronakriisin keskellä. Toimenpidekokonaisuuksien taloudellisia, sosiaalisia, sivistyksellisiä ja muita vaikutuksia on käsitelty toimintasuunnitelman täydennyksessä. Näitä vaikutuksia on arvioitu kokonaisuutena ja, ottaen huomioon edellä todetusti julkiselle vallalle säädetty velvollisuus estää epidemian leviämistä ja turvata terveydenhuollon toimintakapasiteetti, katsottu toimenpidekokonaisuuksien olevan välttämättömiä tämän tarkoituksen saavuttamiseksi, tähän tarkoitukseen soveltuvia sekä suhteessa niillä edellä todetun mukaisesti tavoiteltuun päämäärään ja erilaisiin vaikutuksiin. Epidemian leviämistä ei voida estää perusoikeuksiin vähemmän puuttuvuin keinoin. Tässä arviossa on otettu huomioon myös toimenpidekokonaisuuksien alueelliseen tilanteeseen perustuva soveltaminen, kesto sekä tehdyt soveltamisen rajoitukset.

Kansliapäällikkö

Kirsi Varhila

Johtaja

Jaska Siikavirta

LIITE Tilannekuva- ja mallinnusryhmän epidemiatilannekatsaus 24.2.2021

Jakelu Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Kunnat, sairaanhoitopiirit ja muut kuntayhtymät
Aluehallintovirastot
Valvira

Tiedoksi

Sosiaali- ja terveysministeri Pekonen
Perhe- ja peruspalveluministeri Kiuru
Valtiosihteeri Mäkipää
Valtiosihteeri Ruuth
Opetusministeri Saramo
Tiede- ja kulttuuriministeri Saarikko

Liikenne- ja viestintäministeri Harakka
Pääministerin erityisavustaja Haapajarvi
Kansliapäällikkö Lehikoinen
Valtionneuvoston kanslia
Valtiovainio ministeriö/VKO
Oikeusministeriö
SM/poliisiosasto
Poliisihallitus

Liikenne- ja viestintävirasto
Ahvenanmaan maakunta

KUNNOTTU